

Sygn. akt I ACa 1098/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 18 czerwca 2019 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Roman Sugier (spr.)
Sędziowie :	SA Małgorzata Wołczańska SO del. Lucyna Morys-Magiera
Protokolant :	Agnieszka Szymocha

po rozpoznaniu w dniu 5 czerwca 2019 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa Stowarzyszenia (...) w C.

przeciwko Wojewódzkiemu Parkowi (...). (...) Spółce Akcyjnej w C.

o zapłatę

na skutek apelacji pozwanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Katowicach

z dnia 3 kwietnia 2018 r., sygn. akt I C 145/16

1) zmienia zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

a) oddała powództwo,

b) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 7 208,50 (siedem tysięcy dwieście osiem i 50/100) złotych tytułem zwrotu kosztów procesu;

2) zasądza od powoda na rzecz pozwanego 55 625 (pięćdziesiąt pięć tysięcy sześćset dwadzieścia pięć) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania apelacyjnego.

SSA Małgorzata Wołczańska	SSA Roman Sugier	SSO del. Lucyna Morys-Magiera
---------------------------	------------------	-------------------------------

Sygn. akt I ACa 1098/18

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 3 kwietnia 2018 r. Sąd Okręgowy w Katowicach zasądził od pozwanej Wojewódzkiego Parku (...). (...) Spółki Akcyjnej w C. na rzecz powoda Stowarzyszenia (...) w C. kwotę 2.241.000 złotych (pkt 1), oddalił powództwo w pozostałej części (pkt 2), nakazał pobrać od pozwanej na rzecz Skarbu Państwa Sądu Okręgowego w Katowicach 81.052 złotych tytułem opłaty i wydatków od uiszczenia których powód był zwolniony (pk3) a od powoda z zasądzonego roszczenia kwotę 28.016,23 złotych.

W uzasadnieniu wyroku Sąd pierwszej instancji podał, że powód domagał się zasądzenia od pozwanej na jego rzecz kwoty 3.236.700 złotych z tytułu zwrotu nakładów poczynionych na przedmiot dzierżawy oraz zasądzenia kosztów procesu. Podał, że od lat 70-tych ubiegłego wieku dzierżawi nieruchomość, której użytkownikiem wieczystym jest pozwana. Pozwana wypowiedziała umowę dzierżawy a dzierżawiony teren został jej wydany 1 czerwca 2015 r. Dochodzona kwota to wartość nakładów poczynionych na dzierżawionym gruncie za zgodą pozwanej.

Pozwana wnosiła o oddalenie powództwa i o zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów postępowania. Podniosła, że nakłady zostały poczynione przez przedsiębiorstwa budowlane dzierżawiące przedmiotową nieruchomość przed powodem. Dla uwzględnienia roszczenia niezbędne jest wykazanie przez powoda, że to on dokonał poszczególnych nakładów jako dzierżawca lub, że nabył je skutecznie od poprzednich dzierżawców.

Wyrok Sądu Okręgowego oparty został na następujących ustaleniach faktycznych.

W pierwszej połowie lat 70-tych XX wieku następował rozwój i rozbudowa Wojewódzkiego Parku (...) w C.. Pojawiła się wówczas idea utworzenia kortów tenisowych w celu rozwoju tej dyscypliny sportu. Działające na terenie województwa przedsiębiorstwa budowlane postanowiły wybudować korty tenisowe wraz z zapleczem socjalnym – budynkiem klubowym. W dniu 29 marca 1976 roku została zawarta umowa dzierżawy nieruchomości o powierzchni 14.524 m² pomiędzy Wojewódzkim Parkiem (...) w C. a Przedsiębiorstwem Usług (...) w K., na mocy której przedsiębiorstwo to otrzymało teren z przeznaczeniem na korty tenisowe i budynek klubowy. Przedsiębiorstwo budowlane wykonało inwestycję ze swoich środków przy wykorzystaniu własnych materiałów oraz pracowników, a także z wykorzystaniem pomocy w ramach tzw. czynów społecznych. Następnie (...) zawarł umowę z (...) Przedsiębiorstwem (...) na dzierżawę tego terenu z wykorzystaniem na 14 kortów do gry oraz posadowienie budynku klubowego. Dzierżawca zobowiązał się ponadto do wybudowania drogi dojazdowej do obiektu sportowego i stacji trafo. Po wybudowaniu obiektów ośrodka tenisowego nastąpiło ich przekazanie przez ww przedsiębiorstwo na rzecz powoda – (...) Klubu Sportowego Budowlani w K. w dniu 22 października 1981 roku. Powód przejął środki trwałe, materiały i środki nietrwałe w użytkowanie, pracowników obsługi ośrodka, ich dokumentację osobową oraz dokumentację techniczną budowy ośrodka. Powód przejął nieodpłatnie: stację trafo, wiatę otwartą, budynek warsztatowy, magazyn maszyn i sprzętu, budynek socjalno-bytowy, plac postojowy i parking, drogi asfaltowe, oświetlenie, place do gry w tenisa i ogrodzenie siatką. Dodatkowo odpłatnie walec, wózek bagażowy (...) oraz samochód N..

W dniu 1 stycznia 1983 roku powód zawarł z (...) w C. umowę dzierżawy terenu o powierzchni 20.202 m² w celu krzewienia kultury fizycznej, sportu i aktywnego wypoczynku. Umowa została zawarta na czas oznaczony 10 lat z automatycznym jej przedłużeniem na okres kolejnych 3 lat, jeżeli nie zostanie przez strony wypowiedziana. Strony uzgodniły, że w przypadku wypowiedzenia umowy przez dzierżawcę wybudowane na dzierżawionym terenie obiekty stałe przechodzą na własność wydzierżawiającego, a gdy wypowiedzenia dokona wydzierżawiający, to nabycie przez niego własności obiektów nastąpi za zapłatą odszkodowania dzierżawcy, w wysokości kosztu odtworzenia obiektów według stanu na dzień wypowiedzenia umowy.

Powód na terenie ośrodka prowadził działalność rekreacyjno - sportową, utrzymywał obiekty oraz je modernizował. Miedzy innymi w został postawiony kort kryty tzw. „balon”, którego powłoka była następnie wymieniana. Powód prowadził także modernizację budynku klubowego czy rozbudowę trybun dla publiczności.

W dniu 1 czerwca 2000 roku została zawarta kolejna umowa dzierżawy pomiędzy (...) a powodem, na mocy której powód otrzymał w dzierżawę grunt o powierzchni 20.202 m², celem wykorzystania na cele statutowe. W § 2 ust 1 umowy strony wskazały, że na oddanym w dzierżawę gruncie wzniesione są obiekty stanowiące własność powoda w postaci 14 kortów otwartych o nawierzchni ceglanej, 1 kort pod powłoką pneumatyczną o nawierzchni tartanowej, obiekt klubowy, obiekty gospodarcze, dwie trybuny o konstrukcji stalowej oraz wzniesione na koszt powoda stacja transformatorowa, ogrodzenie, parkingi, drogi dojazdowe i infrastruktura techniczna. W § 2 ust 2 umowy zapisano, że w przypadku rozwiązania umowy przed czasem, na jaki jest zawarta, obiekty wzniesione na gruncie mogą zostać usunięte lub przekazane wydzierżawiającemu za odpłatnością równą ich wartości na dzień rozwiązania umowy, przyjętej przez biegłego rzeczoznawcę, ustanowionego przez strony umowy. Umowa została zawarta na czas określony 15 lat i wskazała, że zastępuje poprzednią umowę z 1 stycznia 1983 roku, przedłużoną aneksem nr (...) z 30 czerwca 1994 roku, która ulega rozwiązaniu. W dniu 15 września 2003 roku strony zawarły aneks do umowy, z uwagi na przekształcenie formy działania pozwanej z przedsiębiorstwa państwowego na Spółkę Akcyjną i wskazały, że następuje zmiana oznaczenia spółki wydzierżawiającej na Wojewódzki Park (...). (...) S.A. w C..

Pismem z dnia 29 lipca 2011 roku pozwana wypowiedziała powodowi umowę dzierżawy, bez zachowania okresu wypowiedzenia i zażądała w oparciu o zapis § 2 ust. 2 umowy usunięcia przez powoda wszelkich nakładów, naniesień i ulepszeń poczynionych na przedmiocie umowy do dnia zwrotu nieruchomości oraz określiła termin zwrotu nieruchomości na 31 sierpnia 2011 roku. Powód nie zgodził się ze stanowiskiem pozwanej i podnosił, że wypowiedzenie umowy jest bezskuteczne. Pozwana ponowiła swoje stanowisko w piśmie z dnia 11 października 2011 roku, żądając usunięcia poczynionych nakładów oraz zakreślając termin wydania nieruchomości do dnia 17 października 2011 roku. Powód nie zgodził się z żądaniem, nie wydał nieruchomości i wystąpił do Sądu Rejonowego w (...) z pozwem o ustalenie istnienia stosunku dzierżawy w oparciu o umowę z dnia

1 czerwca 2000 roku. Wyrokiem z dnia 27 kwietnia 2012 roku Sąd Rejonowy w sprawie VI GC 347/11 powództwo oddalił. Apelacja powoda od tego wyroku została oddalona przez Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie XIX Ga 490/12. Pozwana wystąpiła z pozwem do Sądu Rejonowego w (...) żądając od powoda wydania nieruchomości. Wyrokiem z dnia 20 czerwca 2013 roku w sprawie VI GC 536/11 Sąd Rejonowy w (...) powództwo pozwanej oddalił. Na skutek apelacji Sąd Okręgowy w Katowicach w sprawie XIX Ga 842/13 w dniu 6 marca 2014 roku zmienił zaskarżony wyrok i nakazał (...) Budowlani w C. wydanie (...) S.A. w C. nieruchomości składającej się z działki nr (...). Od tego orzeczenia została wniesiona przez (...) Budowlani skarga kasacyjna do Sądu Najwyższego, która nie została przyjęta do rozpoznania.

Po rozwiązaniu umowy z powodem, a przed wydaniem nieruchomości pozwana prowadziła postępowanie dotyczące wyłonienia kolejnego dzierżawcy nieruchomości na potrzeby prowadzenia ośrodka tenisowego. Do postępowania konkursowego zgłosił się powód oraz aktualny dzierżawca nieruchomości i ostatecznie 18 lipca 2014 r. podpisano umowę najmu z M. A. i R. S. prowadzącymi spółkę cywilną (...), którzy aktualnie prowadzą tam działalność. Podmiot ten przejął cały obiekt łącznie z kortami, budynkiem klubowym itd. Bezpośrednio po wydaniu nieruchomości przez powoda od razu rozpoczął tam działalność. (...) S.A. podpisało z nim umowę na okres 30 lat z obowiązkiem zapłaty czynszu wynoszącego 50.000 zł netto rocznie plus równowartość podatku od nieruchomości. Powód wydał obiekt pozwanej dobrowolnie w dniu 1 czerwca 2015 roku.

Powód wystąpił do pozwanej z żądaniem zwrotu wartości poniesionych nakładów lecz strony nie doszły pomiędzy sobą do porozumienia. Pozwana jest spółką, której akcjonariuszem jest Województwo (...), a jej zadaniem jest prowadzenie działalności na rzecz mieszkańców województwa. Spółka osiąga przychody z dzierżawy nieruchomości oraz opłat parkingowych, przychody te nie wystarczają na pokrycie kosztów utrzymania parku i konieczne są dofinansowania ze strony właściciela, które następują w różnej wysokości i są przeznaczane na utrzymanie i rozwój infrastruktury.

Wartość nakładów poczynionych przez powoda i jego poprzedników na nieruchomości pozwanej według stanu na dzień zdania nieruchomości wynosi 2.241.000 zł.

Wartość tych nakładów Sąd ustalił w oparciu o dowód z opinii biegłego rzeczoznawcy majątkowego G. M. uznając ją za bardziej miarodajną niż wyceny tych nakładów dokonane przez rzeczoznawców na zlecenie stron.

W ocenie Sądu zeznania świadków słuchanych w sprawie nie pozwoliły na poczynienie istotnych ustaleń ze względu na znaczny upływ czasu od daty dokonania nakładów. Oparto je więc w głównej mierze na dowodach z dokumentów i dowodzie z opinii biegłego.

Mając na względzie powyższe ustalenia Sąd uznał, że powództwo zasługuje na uwzględnienie częściowo. Zdaniem Sądu żądanie co do zasady znajduje oparcie w przepisach dotyczących umowy dzierżawy (art. 693 § 1 k. c. i 705 k.c.) oraz na zasadzie odesłania w przepisach umowy o najmie (art. 694 k.c. i art. 676 k.c.). Zgodnie z ostatnim z wymienionych przepisów w razie ulepszenia rzeczy najętej przez najemcę wynajmujący w braku odmiennej umowy, może według swego wyboru albo zatrzymać ulepszenia za zapłatą sumy odpowiadającej ich wartości w chwili zwrotu, albo żądać przywrócenia stanu poprzedniego.

Sąd podkreślił, iż podobną regulację zawierała umowa dzierżawy zawarta przez strony w § 2 ust. 2 z tym, że w tym postanowieniu umowy nie wskazano komu przysługuje prawo wyboru co do tego czy nakłady mają zostać usunięte czy też wydzierżawiający zatrzyma je za zapłatą ich równowartości.

W ocenie Sądu nawet w przypadku uznania, iż prawo wyboru w tym zakresie przysługuje pozwanej to żądanie usunięcia nakładów przez powoda i dążenie do przywrócenia stanu poprzedniego stanowi nadużycie prawa i nie zasługuje na ochronę prawną. Dlatego, że określony powodowi termin był zbyt krótki aby był on stanie usunąć nakłady, nie dysponował on środkami pozwalającymi na dokonanie rozbiórki, a nadto usunięcie nakładów stanowiłoby w istocie zniszczenie ośrodka sportowego służącego uprawianiu sportu i rekreacji. Ponadto usunięcie stacji trafo pozbawiłoby energii elektrycznej obiekty poza terenem będącym przedmiotem dzierżawy.

Pozwana zdając sobie z tego sprawę w istocie dążyła do nieodpłatnego przejęcia nakładów i czerpania z nich korzyści udostępniając je kolejnemu dzierżawcy.

Zdaniem Sądu powód wykazał iż jest właścicielem nakładów. Świadczy o tym zapis w umowie dzierżawy zawartej przez strony i dokumenty z 1981 r. wskazujące na przekazanie tego majątku powodowi przez (...) Przedsiębiorstwo (...) w K.. Nie zachodzi więc potrzeba przedstawiania przez powoda dalszych dowodów na tę okoliczność.

Dlatego Sąd pierwszej instancji uwzględnił powództwo częściowo do kwoty wynikającej z opinii biegłego G. M. a dalej idące powództwo oddalił.

O kosztach Sąd orzekł na mocy art. 100 kpc mając na względzie wielkość kosztów procesu oraz fakt, iż powództwo zostało uwzględnione w 69,23%.

Wyrok został zaskarżony apelacją w całości przez pozwaną.

Skarżąca zarzuciła:

1. Naruszenie przepisów prawa materialnego tj.:

- art. 676 kc w związku z art. 694 kc poprzez przyjęcie, iż powodowi przysługuje roszczenie o zwrot nakładów mimo, iż dokonane one zostały przez poprzednich dzierżawców;
- art. 5 kc w zw. z art. 676kc i art. 694 kc poprzez zasądzenie zwrotu równowartości nakładów na nieruchomości stanowiącą majątek publiczny poczynionych ze środków Skarbu Państwa a następnie przekazany powodowi;
- art. 65 § 1 kc poprzez bezzasadne przyjęcie, iż pozwana nie dążyła do usunięcia przez powoda nakładów mimo, że złożyła stosowne oświadczenie w tym zakresie w 2011 r. i podtrzymała je w późniejszym okresie a powód nie kwestionował prawa wyboru pozwanej co do zatrzymania nakładów lub żądania ich usunięcia;

2. Naruszenie prawa procesowego tj:

- art. 328 § 2 kpc poprzez brak wyjaśnienia w uzasadnieniu wyroku na jakiej podstawie prawnej Sąd uznał, że powód ma prawo żądania zwrotu równowartości nakładów poczynionych przez poprzednich dzierżawców;

- art. 233 § 1 kpc poprzez sprzeczność ustaleń Sądu z zebranymi dowodami polegającą na uznaniu, że pozwana nie żądała usunięcia nakładów oraz że powód dobrowolnie wydał przedmiot dzierżawy pozwanej mimo, iż tego nie uczynił i podejmował działania uniemożliwiające pozwanej odzyskanie władztwa nad nieruchomością.

W ocenie skarżącej skutkuje to zarzutem nierozpoznania istoty sprawy.

Powołując się na powyższe pozwana wnosiła o uchylenie zaskarżonego wyroku i przekazanie sprawy Sądowi Okręgowemu do ponownego rozpoznania i orzeczenia o kosztach ewentualnie o zmianę zaskarżonego wyroku i oddalenie powództwa oraz zasądzenie od powoda na jej rzecz kosztów za obie instancje.

Pozwana wniosła też o przeprowadzenie w toku postępowania apelacyjnego dowodów z dokumentów dla wykazania, że powód dążył do podważenia w trybie skargi kasacyjnej prawomocnego wyroku nakazującego wydanie wcześniej dzierżawionej nieruchomości, a później podejmował działania skutkujące przewlekłością postępowania egzekucyjnego mającego na celu realizację tego wyroku. Powód przyznał te okoliczności w związku z czym Sąd Apelacyjny uznał je za bezsporne.

Powód wniósł o oddalenie apelacji i o zasądzenie od pozwanej na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Sąd Apelacyjny w Katowicach zważył co następuje:

Apelacja pozwanej jest zasadna.

Sąd pierwszej instancji w motywach zaskarżonego wyroku stwierdza, że nakłady, których dotyczy spór zostały dokonane przez poprzednich dzierżawców tj. (...) przedsiębiorstwa budowlane, w dalszej części uzasadnienia, że przez te przedsiębiorstwa i powoda. Ustalenie to ma istotne znaczenie. Niewątpliwie powód wydatkował pewne środki finansowe na ulepszenie obiektów istniejących już na terenie przejętym w ramach dzierżawy. Świadczą o tym dowody z rachunków i faktur złożonych do akt sprawy. Stworzył tam też kryty kort określany w sprawie jako „balon”. Należy jednak zauważyć, że podstawą faktyczną powództwa nie są nakłady z tytułu ulepszenia obiektów czy też infrastruktury lecz wartość tych składników majątkowych. Powód przypisuje sobie bowiem status ich właściciela. Wspominany „balon” czyli pokrycie kortu, nie był przedmiotem wyceny przez biegłego G. M.. Należy przypuszczać, że został on zdemontowany i zatrzymany przez powoda. Powód mimo ciężaru dowodu wynikającego z przepisu art. 6 kc nie naprowadził dowodów na okoliczność, że jego działania zmierzające do modernizacji pozyskanych obiektów stanowią ulepszenia w rozumieniu przepisu art. 676 kc w związku z art. 694 kc. Zasadnie więc skarżący zarzuca, że w sprawie zachodziła konieczność wyjaśnienia czy powodowi służy roszczenie o zwrot równowartości ulepszeń jako równowartość pozyskanych obiektów i infrastruktury. Z opinii biegłego G. M. wynika, że pozwana zatrzymała istniejące na dzierżawionym terenie budynki i infrastrukturę, które ze względu na ich charakter należy zdaniem Sądu Apelacyjnego traktować jako części składowe nieruchomości gruntowej.

Zgodnie z obowiązującą w prawie cywilnym zasadą *super ficies solo cedit* nie mogą one stanowić przedmiotu własności dzierżawy w oderwaniu od własności nieruchomości gruntowej.

Dlatego zarówno w umowach z poprzednimi dzierżawcami z 1976 r. i 1979 r. (k. 386 - 391) jak i w umowie dzierżawy zawartej przez strony nie przewidziano możliwości nabycia przez dzierżawcę własności ulepszeń a jedynie prawo żądania zapłaty ich równowartości w przypadku rozwiązania umowy przez wydzierżawiającego.

Ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji są trafne poza stwierdzeniem, że powód dobrowolnie wydał w 2015 r. przedmiot dzierżawy. Jak już wyjaśniono bezspornym jest, że nastąpiło to w trybie postępowania egzekucyjnego zainicjowanego przez pozwaną.

Nie do zaakceptowania jest natomiast stwierdzenie w dalszej części motywów, że powód jest właścicielem ulepszeń w rozumieniu przepisu art. 694 kc w zw. art. 676 kc określanych w sprawie jako nakłady.

Powód nie dokonał nakładów za które dochodzi zapłaty, ani ze względu na to co podano wyżej nie może być traktowany jako ich właściciel. Konstatacji tej nie podważa zawarte w § 2 ust. 1 umowy dzierżawy z 1 czerwca 2000 r. stwierdzenie, że powód jest właścicielem obiektów i infrastruktury znajdującej się na dzierżawionej nieruchomości. Stwierdzenie to należy przypisać błędnemu rozumieniu skutków prawnych przekazania 22 października 1981 r. przez (...) Przedsiębiorstwo (...) na rzecz pozwanego środków trwałych o jakich mowa w protokole z tej daty.

Należy mieć na względzie, że przekazanie to, jak wynika z treści protokołu nastąpiło na polecenie służbowe dyrektora wspomnianego przedsiębiorstwa. Miało ono miejsce w odmiennym niż obecnie stanie prawnym. Z obowiązującego wówczas przepisu art. 128 kc wynikała zasada jedności mienia ogólnonarodowego. Stanowiło ono własność Skarbu Państwa a przedsiębiorstwa państwowe jedynie zarządzały tym mieniem. Reguła ta została powtórzona w przepisach obowiązującej od

1 października 1981 r. ustawy o przedsiębiorstwach państwowych (Dz. U. z 1981 Nr 24 poz. 122).

Wprawdzie ustawa ta w przepisie art. 47 ust. 1 upoważniała Radę Ministrów do określenia zasad zbywania przez przedsiębiorstwa państwowe na rzecz jednostek gospodarki społecznych i innych jednostek organizacyjnych środków trwałych jednakże rozporządzenie wykonawcze Rady Ministrów z 8 stycznia 1982 r. (Dz. U. z 1982 Nr 7, poz. 26) regulujące tę kwestię nie obejmowało upoważnienia dla przedsiębiorstwa państwowego zbycia na rzecz takiego podmiotu jak powód środków trwałych o jakich mowa w protokole z 22 października 1981 r.

Przepis art. 43 ust. 4 ustawy o przedsiębiorstwach państwowych stanowił zaś, że czynność prawna dotycząca zbycia środków trwałych stanowiących mienie przedsiębiorstwa niezgodna z obowiązującymi przepisami jest nieważna, chyba, że nabywca nie wiedział, mimo dołożenia należytej staranności, że zbycie nastąpiło wbrew obowiązującym przepisom. Ponadto wspomniane przekazanie środków trwałych wyspecyfikowanych w protokole z 22 października 1981 r., poza kilkoma rzeczami ruchomymi nie miało charakteru zbycia, gdyż powód nie uścił z tego tytułu żadnej należności.

W istocie więc wspomniany protokół stanowi jedynie dokument świadczący o przekazaniu przez (...) Przedsiębiorstwo (...) na rzecz powoda posiadania obiektów i infrastruktury stanowiącej wcześniej środki trwałe tego przedsiębiorstwa.

Środki trwałe to pojęcie z zakresu rachunkowości mające znaczenie w bilansie danej jednostki m in. ze względu na tzw. odpisy amortyzacyjne.

Nawet jeśli od 22 października 1981 r. wspomniane obiekty i infrastruktura były traktowane jako środki trwałe powoda ze względu na przepisy prawnoorzeczowe (art. 48 kc i 191 kc) i wynikające z ustawy o przedsiębiorstwach państwowych powód nie może być traktowany jako ich właściciel. Dopiero bowiem 31 stycznia 1989 r. doszło do nowelizacji przepisu art. 128 kc w związku, z którą przestała obowiązywać zasada jedności mienia ogólnonarodowego. Od tej pory przysługiwało ono Skarbowi Państwa i innym państwowym osobom prawnym.

We wcześniejszym okresie nakłady poczynione przez jedno przedsiębiorstwo państwowe na rzecz drugiego przedsiębiorstwa w dalszym ciągu stanowiły mienie Skarbu Państwa i brak podstaw do uznania, iż wspomniane środki trwałe będące określonymi przedmiotami majątkowymi stały się własnością powoda a ich właścicielem przestał być Skarb Państwa. Zwłaszcza, że z tego co podano wyżej wynika, że umowa dzierżawy łącząca (...) Przedsiębiorstwo (...) w żadnym przypadku nie uprawniała dzierżawcy do nabycia własności wzniesionych obiektów i infrastruktury.

Brak też jest podstaw do uznania, że doszło do cesji wierzytelności przysługującej temu przedsiębiorstwu w stosunku do poprzednika prawnego pozwanej z tytułu dokonanych nakładów na rzecz powoda. Nakładów dokonywało bowiem dwóch kolejnych dzierżawców będących przedsiębiorstwami państwowymi. Nie ustalono czy i jakie wierzytelności służyły im w stosunku do poprzednika prawnego pozwanej, będącego wówczas także przedsiębiorstwem państwowym tak co do żądania zapłaty jak i wielkości wierzytelności. Ponadto powód nie powoływał się na to, że nabył taką wierzytelność ani tego nie udowodnił. Polecenie służbowe dyrektora przedsiębiorstwa nakazującego przekazanie powodowi określonych środków trwałych nie może być w ocenie Sądu Apelacyjnego traktowane jako dowód zawarcia umowy cesji wierzytelności.

Z tych względów zarzut naruszenia przepisów art. 676 kc w związku z art. 694 kc oraz art. 328 kpc jest nie do odparcia. Powód nie udowodnił, że jest właścicielem nakładów za jakie dochodzi zapłaty ani że nabył wierzytelność o zapłatę za ich dokonanie przez poprzednich dzierżawców.

Podstawą faktyczną powództwa nie jest też roszczenie z tytułu modernizacji czy rozbudowy ulepszeń.

Brak jest podstaw do uchylenia zaskarżonego wyroku i przekazania sprawy do ponownego rozpoznania, gdyż istota sprawy została rozpoznana przez Sąd Okręgowy w Katowicach. Chociaż w ocenie Sądu Apelacyjnego nieprawidłowo.

Dlatego Sąd Apelacyjny na mocy art. 386 § 1kpc zmienił zaskarżony wyrok i oddalił powództwo. Ze względu na wskazane wyżej przyczyny takiego rozstrzygnięcia zbędnym jest odniesienie się do pozostałych zarzutów apelacji.

Zdaniem Sądu Apelacyjnego w sprawie zachodzi szczególny wypadek o jakim mowa w art. 102 kpc uzasadniający obciążeniem powoda jedynie połową kosztów zastępstwa procesowego w postępowaniu przed Sądem pierwszej instancji oraz dokonania zwrotu połowy opłaty od apelacji i kosztów zastępstwa w postępowaniu apelacyjnym.

Z tego co podano wyżej wynika, że w przeszłości powodowi jako dzierżawcy przekazano określone środki trwałe bez wymaganej podstawy prawnej. Pozwana z bliżej nieustalonych względów nie oponowała przeciwko temu, a w umowie z 2000 r., niezgodnie z rzeczywistym stanem prawnym, złożyła oświadczenie wiedzy, że nakłady stanowią własność powoda. Mogło to wywołać uzasadnione subiektywne przekonanie powoda, że służy mu z tego tytułu roszczenie w stosunku do pozwanej o zapłatę. Sprzeczne z ogólnym poczuciem sprawiedliwości byłoby w takiej sytuacji obciążenie wyłącznie powoda całością kosztów procesu. Brak jest jednak też podstaw do całkowitego odstąpienia od obciążania powoda kosztami, gdyż korzystając z profesjonalnej pomocy prawnej winien on ocenić czy jest w stanie wykazać przed sądem podstawy faktyczne i prawne dochodzonego roszczenia.

SSA Małgorzata Wołczańska SSA Roman Sugier SSO del. Lucyna Morys-Magiera